

ASGARI ÜCRETE ARTIŞ-YÜKSEK DÖVİZ KURU-YURTDIŞI BORÇLANMASINA ETKİLERİ

Av. Erdoğan KAYA - www.gurselavukatlik.com

Yurtdışındaki kişilerin Türkiye'deki sosyal güvenlik sistemine dâhil olabilmesi ve bunun neticesinde sağlanan haklardan yararlanabilmeleri için 3201 sayılı “*Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun*” getirilmiştir. Kanunda yurtdışı borçlanması yapılabilmesi de belirli şartlara bağlanmıştır.

Buna göre yurtdışı borçlanmasında aranan şartları kısaca sıralarsak:

1- 18 YAŞINI DOLDURDUKTAN SONRA GEÇEN SÜRELER

3201 s. Kanun'da yurtdışı borçlanması yapılabilecek süreler, 18 yaşın doldurulmasından sonraki sürelerdir. Yani 18 yaşın doldurulmasından önceki süreler borçlanılamayacaktır.

2- BORÇLANILACAK SÜRENİN TÜRK VATANDAŞI OLARAK YURTDIŞINDA GEÇMESİ

Borçlanılacak sürede kişinin Türk vatandaşı olması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Bu durumda, kişinin Türk vatandaşlığını sonradan kazanması halinde Türk vatandaşlığını kazanmasından önceki yurtdışında geçen süreleri borçlanması söz konusu olmayacaktır. Bu durumun tek istisnası Bulgaristan'dan göç edenlere tanınan borçlanma hakkıdır.

3- BORÇLANILABİLECEK SÜRELERİN BULUNMASI

Borçlanılabilecek süreler Kanun'da sınırlı olarak sayılmıştır. Bunları kısaca açıklamaya çalışalım.

a- Sigortalılık süreleri : “Sigortalılık süresi” deyiminden, borçlanma kapsamındaki sürenin bulunduğu ülke mevzuatına göre ikamet süreleri hariç, çalışılmış ya da çalışılmış süre olarak kabul edilen süreler anlaşılması gerekmektedir.

b- İşsizlik süreleri : Sigortalılık süreleri arasında veya sonundaki, her birinde olmak kaydıyla bir yıla kadar olan yurtdışında geçen işsizlik süreleri borçlandırılacaktır.

c- Ev kadını olarak geçen süreler : Medeni durumlarına bakılmaksızın, kadınların yurtdışında sigortalılık süreleri haricinde geçen sürelerdir.

Söz konusu sürelerin belgelendirilmesi gerekmektedir.

4- TÜRK VATANDAŞLARI İLE ÇIKMA İZİNİ ALMAK SURETİYLE TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAYBETMİŞ OLMA

Borçlanma talebinde bulunulduğu sırada kişinin, Türk vatandaşı olması ya da doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybetmiş olması gerekmektedir.

5- YAZILI BORÇLANMA TALEBİ

Yurtdışı borçlanma talepleri bu konuda hazırlanmış ve basılı talep dilekçesi örnekleri ile yapılabileceği gibi bu belge dışında yurtdışı hizmet borçlanması isteğine dair yazılı dilekçe ile yapılan başvurular da kabul edilmektedir.

Borçlanma işlemleri, başvuru sahibinin Türkiye’de ikametgâhının bulunduğu yerdeki sosyal güvenlik il müdürlüklerince ya da sosyal güvenlik merkezlerince yürütülecektir.

Borçlanma talebinde bulunan kişinin yurtdışı sürelerinin tamamını borçlanma gibi bir zorunluluğu yoktur. Borçlanma talebinde, ne kadar bir süreyi borçlanmak istiyorsa o kadarını borçlanma talebinde belirtip borçlanabilecektir.

BORÇLANMA TUTARI NASIL BELİRLENİR?

Borçlanılacak her bir gün için tahakkuk ettirilecek borç tutarı, başvuru tarihindeki 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 82 nci maddesinde belirtilen prime esas asgari ve azamî günlük kazanç arasında seçilecek günlük kazancın % 32’sidir(3201 s. K. md. 4). Söz konusu prime esas asgari kazanç tutarı ise asgari ücret olarak belirlenmiştir(5510 s. K. md. 82).

Borçlanmak istenen gün sayısı ve seçilen günlük prime göre tahakkuk ettirilen borç tutarı, tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde ödenir. Tahakkuk ettirilen prim borcunu tebligat tarihinden itibaren üç ay içerisinde ödemeyenler için yeniden başvuru şartı aranır(3201 s. md. 4).

ASGARİ ÜCRETEKİ ARTIŞ BORÇLANMA TUTARINI ETKİLEYECEK MİDİR?

Yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere borçlanma tutarının belirlenmesinde asgari ücret esas alınmaktadır. Ve yurtdışı borçlanmalarında genellikle asgari tutar sayılan asgari ücret seçilmektedir. Dolayısıyla asgari ücrette yapılacak artışın yurtdışı borçlanmalarına doğrudan etkisi bulunmaktadır.

2016 yılında asgari ücret, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından yaklaşık yüzde 29.9`luk artışla 1 yıllığına 1.300,99 TL olarak belirlenmiş ve uygulanmıştır. 2017 yılında bu oranda bir artış olmasa da yüzde 8`e yakın bir artış beklenmektedir. Bu durumda yapılacak asgari ücret artışı doğrudan borçlanma tutarını da etkileyecektir. Bu nedenle de 1 Ocak 2017`de beklenen asgari ücret artışından önce borçlanma talebinde bulunmak yerinde olabilir.

YÜKSEK DÖVİZ KURUNUN BORÇLANMAYA BİR ETKİSİ SÖZ KONUSU MUDUR?

Ülkemizde son günlerde dövizde özellikle de Dolar ve Euro`nun TL karşısında değer kazanması durumu söz konusu olmuştur. Bu durumda yurtdışında halen ikamet eden, özellikle Dolar ve Euro üzerinden gelir elde eden kişilerin borçlanma yapmaları halinde kazançlı çıkacakları ortaya çıkmaktadır(Özellikle Türkiye`deki borçlanması doğrultusunda yakın zamanda emekli olacak kişiler açısından). Ayrıca Ülkemizde son dönemde devam etmekte olan döviz bozdurma kampanyasına da bir destek sağlanması söz konusu olabilir.